

Techniek:

- Zie ook de verwijzingen naar lesmateriaal on-line
- Laat de leerlingen zelf ervaren hoe een constructie stevig wordt:
Stap 1: Ga met vijf leerlingen in een kring om een voetbal staan. De leerlingen plaatsen hun vingertoppen tegen de bal en bewegen de bal gezamenlijk omhoog terwijl ze voorzichtig voorover leunen en de bal druk blijven geven. Ze vormen zelf als het ware de ribben van de koepel.
Stap 2: Ga bij de leerlingen staan en druk zachtjes op de bal en vraag: hoe een koepel kracht van beneden en van de zijkant nodig heeft om te blijven staan.

Gaudí-weetjes

- Gaudí at vegetarisch, vanwege zijn geloof: rauwe groenten, noten, koekjes en hij dronk heel veel water. Hij ook at hij lange periodes niet (vasten).
- Toen hij jong was kon hij vanwege zijn slechte gezondheid niet meedoen aan spelletjes die zijn vrienden speelden. Daardoor heeft hij goed om zich heen gekeken en alles in zich opgenomen.
- Sagrada Familia betekent Heilige Familie en daarmee worden Maria, Jozef en Jezus bedoeld.
- Gaudí wordt op 7 juni op weg naar de Sagrada Familia aangereden door een tram en overlijdt op 10 juni in het ziekenhuis.
- Het is de bedoeling dat de Sagrada Familia in 2030 af is.
- Een uitspraak van Gaudí: 'Barcelona maakt op sommige vreemdelingen de indruk een zeer rijke stad te zijn, omdat de façades veel mooier zijn dan in noordelijke steden. Dat laatste is echter niet omdat we rijker zijn, maar is te danken aan het feit dat we door onze gedachterijkdom in staat zijn om ontbrekende middelen te compenseren.'

Praktische informatie

De Kunsthal heeft een breed aanbod educatieve producten van hoge kwaliteit. Bij verschillende tentoonstellingen worden lesbrieven, speurtochten, kijkwijzers, lezingen en andere activiteiten voor jong en oud georganiseerd. We stellen het op prijs als school- of groepsbezoeken van tevoren worden aangemeld en u zorgt voor voldoende begeleiding. U kunt het bezoek op werkdagen aanmelden op tel.nr. 010 - 44 00 300 met vermelding van: de naam van de school/groep, de contactpersoon met telefoonnummer, het aantal leerlingen en begeleiders, voor welke tentoonstelling u komt en de datum en tijd. Wij verzoeken u betrokken begeleiding mee te sturen zodat het bezoek voor uw leerlingen én voor onze andere bezoekers een succes wordt (minimaal 1 begeleider per 10 leerlingen)

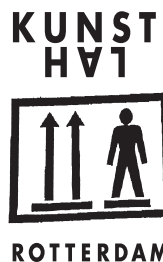
© Kunsthal Rotterdam 2005

Lesbrief

Voor basis- en voortgezet onderwijs

Antoni Gaudí, Dromen en Bouwen

28 april t/m 18 september 2005

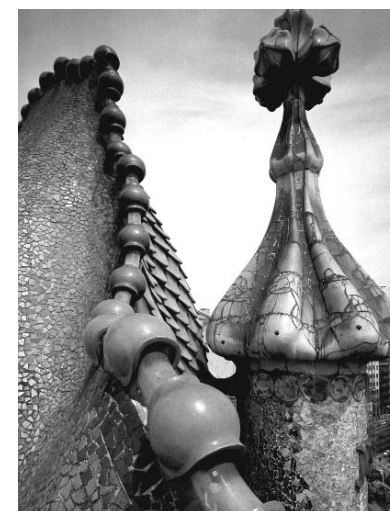

Van 28 april tot en met 18 september 2005 presenteert de Kunsthal Rotterdam de tentoonstelling 'Antoni Gaudí, Dromen en Bouwen'. De fascinerende wereld van de architect Antoni Gaudí wordt verbeeld in deze boeiende tentoonstelling. Aan de hand van maquettes, materialen, voorwerpen, tekeningen en foto's ontstaat een beeld van een architect op eenzame hoogte die de invloed van de Art Nouveau verwerkte tot een geheel eigen stijl. Zijn beroemdste bouwwerken, Casa Milà, Park Güell en de Sagrada Familia, waar nog steeds aan gewerkt wordt, zouden het aanzien van Barcelona voor eeuwig veranderen. Mozaïeken, meubels en andere voorwerpen tonen bovendien het belang van Gaudí als vormgever, die niets aan het toeval overliet, maar het gehele gebouw, inclusief interieur ontwierp.

Bij de tentoonstelling is een lespakket ontwikkeld om u en uw leerlingen een brede, maar vooral leerzame kijk te geven op de werken die te zien zijn. Aan de hand van een aantal vragen uit 'Volg Gaudí' voor het voortgezet onderwijs en 'Ontdek de geheimen van Gaudí' voor de basisschool worden de leerlingen door de tentoonstelling geleid. De kijkwijzer laat de leerlingen kennismaken met Gaudí, zijn werken en Barcelona.

De tentoonstelling is opgezet rond verschillende thema's: constructie, de Sagrada Familia, iconografie, Gaudí's stijl en vormgeving. Deze geven op heldere wijze inzichten en achtergrondinformatie bij Gaudí's werk. Ook snijdt de kijkwijzer enkele van deze thema's aan. Doel van het gehele educatieve aanbod is om leerlingen op een leuke en leerzame manier in contact te brengen en te laten kennis maken met het werk van Gaudí en ze eventueel een opstapje te geven bij een aanstaand bezoek aan Barcelona.

Om uw leerlingen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden bij de het maken van de speurtocht en kijkwijzer is deze lesbrief ontwikkeld. Achtergrondinformatie betreffende onderwerpen als constructie, stijl en ontwikkelingen in de kunst, komen aan bod. Verder vindt u in deze lesbrief les-suggesties, een biografie, praktische tips bij het regelen van een schoolbezoek en website- en literatuurverwijzingen. De antwoorden op de vragen zijn voor docenten apart te verkrijgen bij de kassa van de Kunsthal.

Constructie

Gaudí's gebouwen zitten vol opvallende constructies die de toeschouwer verbazen.

Het lijkt of hij onmogelijke vormen heeft toegepast. Daken golven en pilaren draaien zich rond hun as. Zuilen staan scheef, alsof ze wegzakken onder het gewicht dat ze dragen. Gaudí was gefascineerd door datgene wat qua constructie statisch gezien mogelijk was: welke ontwerpen konden ook in de praktijk daadwerkelijk overeind blijven? Hoe kon het krachtenverloop van bijvoorbeeld een overkoepeling gerealiseerd worden? Reeds eeuwenlang hield dit architecten bezig.

Getallenreeksen zijn, vooral sinds de middel-eeuwse architectuur, in de bouwkunst vaak in verband gebracht met allerlei symbolische betekenissen. Gotische kathedralen zijn een loflied op Gods grootheid, wat wordt uitgedrukt in de verhoudingen. Zuilen, vensters, maar ook maatvoering en het aantal kapellen verbeelden de twaalf apostelen, de drie-eenheid of de perfectie van de Schepping. Het is aantrekkelijk ook bij Gaudí uit te gaan van een symbolische betekenis. Zijn gebouwen zijn immers sprookjesachtig mooi.

De architect heeft zich echter nooit expliciet uitgelaten over diepere betekenissen achter de getallenreeksen die in zijn gebouwen voorkomen.

In zijn eerste gebouwen stelde hij de plattegrond samen uit eenvoudige figuren als echthoeken en

cirkels. Later kwamen daar de kegel met de paraboloïde en de hyperboloïde bij. Door te spelen met de verschillende geometrische vormen en deze in elkaar te laten grijpen, kon Gaudí complexe ontwerpen maken. In de gebouwen worden de fysica en de statica (de krachten en spanningen) zichtbaar gemaakt.

De krachtwerving op een gebouw is onderworpen aan de wetten van de zwaartekracht.

Om te onderzoeken of een boogconstructie ook daadwerkelijk een dak kon dragen, maakte Gaudí gebruik van zijn beroemde hangmodellen. Door een constructie van met gewichten verzwaarde draden te maken die van boven naar beneden hangen, ontstond vanzelf de ideale lijn die deze boog moest hebben om de krachten te kunnen dragen.

Op deze manier kwam Gaudí uiteindelijk tot de spectaculaire nieuwe vormen van de Sagrada Família.

De natuur heeft een grote impact op Gaudí's ontwerpen. De uiterst fraaie, gepleisterde plafonds van Casa Milà, de zuilengalerij in Park Güell en het hekwerk van Casa Vicens zijn allen terug te voeren op vormen uit de natuur. Vooral plant- en schelpmotieven duiken steeds weer op. Gaudí paste die vormen toe omdat hij ze mooi vond, maar bovenal omdat hij geloofde dat de vormen uit de natuur een ideale constructie hadden.

.....

Gaudí's stijl

Toen Gaudí als architect begon, aan het einde van de negentiende eeuw, maakten de historiserende neostijlen plaats voor een nieuwe stroming. In Spanje werd deze Modernista genoemd, maar in de rest van Europa is de stijl vooral bekend als Jugendstil of Art Nouveau. In zijn eerste ontwerpen hebben de neogotiek en vooral de Jugendstil sporen nagelaten. Ondanks dat slechts enkele gebouwen van Gaudí als Jugendstil kunnen worden gekenmerkt, is hij een van de invloedrijkste architecten van deze stroming geweest. In de Jugendstil wordt de natuur als inspiratiebron genomen, motieven uit de flora en fauna bepalen de vormen van bouwelementen als hekwerken, mozaïektableaus of meubels. De zwierige stijl, met veel golvende lijnen, verandert stoelen, deuren en deuren in sculpturen. Het nieuwe van de Jugendstil komt ook tot uitdrukking in de toepassing van nieuwe materialen, zoals smeedijzer, wat voorheen enkel door ingenieurs bij utiliteitsbouwwerken als bruggen werd gebruikt. Bovendien zien we een samengaan van de verschillende kunsten waardoor een waar Gesamtkunstwerk ontstaat.

Maar Gaudí ging verder dan de meeste Jugendstil architecten. Zijn ontwerpen zijn niet enkel decoratief, maar ook constructief ingenieus. Hij combineerde verschillende stijlen en toverde die om tot een geheel eigen beeldtaal. Daardoor lijkt zijn sprookjesachtige architectuur een fantastische droom, die tegelijkertijd een wonder van vernuft is. Terwijl veel architecten aan het begin van de twintigste eeuw de versiering steeds meer begonnen af te zweren, richtte Gaudí zich juist op het ornament. Dat heeft veel gevolgen gehad voor de waardering van zijn werk. Tegenstanders, zoals de Nederlandse kunstenaar-architect Theo van Doesburg, lieten enkel op het ornament en zagen zo over het hoofd dat Gaudí nooit versierde om enkel het oog te plezieren, maar dat hij de ornamenten altijd liet voortkomen uit constructieve oplossingen. Van Doesburg zei over Gaudí's gebouwen: 'Nooit heeft de

Literatuur

- [boeken met een * zijn verkrijgbaar in de Museumshop van de Kunsthall]
- Peter Bak, Jan Molema e.a., *Antoni Gaudí 1852-1926, Sinnliche Konstruktion*, Deutsches Verlags-Anstalt (verschijnt dit jaar ook in Nederlandse uitgave)
- Marina García Gurevich, *Gaudí for children*, Celeste Ediciones, ISBN: 8482113518
- * Rainier Zerbst, *Gaudí, Al zijn bouwwerken*, Taschen, € 12,50
- * Gijs van Hensbergen, *Gaudí, de biografie*, € 39,50
- * Llatzer Moix, *Barcelona, De stad van Gaudí*, € 10,00
- * Lluís Tolosa en Raul García i Aranzueque, *Barcelona & Gaudí*, € 11,50
- * Korte film (ca. 8 minuten) over Gaudí en zijn belangrijkste gebouwen in Barcelona, sfeerimpressie, DVD/ cd-rom, € 7,95

.....

Lesideeën

Schrijfp opdrachten:

Vorbereiding: Geef uw leerlingen bij onderstaande schrijfp opdrachten voldoende afbakening mee en neem van tevoren de volgende vragen door: hoe lang moet het stuk worden, voor wie schrijf je de tekst, welke informatie moet het minimaal bevatten?

- Wat zou Gaudí hebben gevonden van deze tentoonstelling? Deze opdracht kan dienen als een korte verwerkingsles.
- Geef de mening over het werk van Gaudí vanuit: een kind, Walt Disney, je oma, een journalist, ... (vul zelf in)
- Schrijf een openingspeech bij de tentoonstelling alsof je de directeur van de Kunsthall bent en een groot publiek moet toespreken.
- Beschrijf de Kunsthall als onderdeel voor een reisgids. Laat leerlingen de praktische gegevens opzoeken via www.kunsthall.nl

Beeldende opdrachten:

SCHILDER JE EIGEN GAUDÍ-STAD MET SJABLONEN.
Benodigdheden: dun karton, stanley mesjes of goede scharen, een stevig werkblad, een groot stuk behangpapier (twee per klas), (plakkaat)verf, kwasten en rollers met bijbehorende bakjes.
Een groepje leerlingen bereidt typische Gaudí sjablonen voor: gedraaide torentje, spectaculaire draagzuilen, een slangenfontein, een sprookjesachtige bank, een imposante entree, bijzondere schoorstenen. Een ander groepje gaat op het behangpapier een

decor schilderen dat doet denken aan Barcelona (zee, bergen,...) Zodra dat een beetje gedroogd is kunnen de andere leerlingen, die inmiddels klaar zijn met hun werk, met de rollers hun sjablonen aanbrengen. Voor het effect is het ook leuk om een sjabloon meerdere keren af te drukken en van verschillende kleuren verf te voorzien. Zo zijn alle leerlingen alle leerlingen actief aan het werk en kunnen per klas twee Gaudí-schilderijen worden gemaakt die kunnen worden tentoongesteld. Het effect van de sjablonen maakt dat het eindresultaat heel leuk wordt en dat alle leerlingen een bijdrage kunnen leveren. Ook die leerlingen die misschien niet zo goed kunnen schilderen.

MAAK EEN STRIP VAN HET LEVEN VAN GAUDÍ.
Benodigdheden: Gebruik de, eventueel versimpelde, biografie als uitgangspunt.
Zet klaar: papier, viltstiften
Laat leerlingen het papier in zessen opdelen en naar aanleiding van de biografie invullen.

BEWERK JE EIGEN HUIS/ SCHOOL TOT EEN GAUDÍ-GEBOUW, ZIE WEBSITES MET EXTRA LESMATERIAAL.
Minimale benodigdheden: computers met programma Paint Shop Pro 8 (zit vaak standaard op PC's) en een ingescande/ digitale foto van het schoolgebouw.

MOZAÏEK MAKEN: VOOR HET BOEKEN VAN MOZAÏEK WORKSHOPS OP SCHOOL:
WWW.ARTOMATIC.NL OF 010 4764274

Biografie

1852	Antoni Placid Gaudí i Cornet wordt op 25 juni geboren in Reus in Spanje.	1894	Gaudí brengt zijn leven in gevaar door een lange vastenperiode.
1863-1868	Gaudí bezoekt het gymnasium Les Escoles Pies in Reus. Gaudí volgt een voorbereidende cursus van de natuurwetenschappelijke faculteit van de Universiteit van Barcelona.	1898-1917	Bouw crypte Colònia Güell. Gaudí gebruikt voor het eerst hangmodellen. Voor een niet gerealiseerde kapel in het Park Güell heeft hij waarschijnlijk ook een hangmodel gebruikt. Voor het dak van Casa Milà en misschien ook voor Casa Batlló heeft Gaudí een ketting-constructie gebruikt.
1873-1877	Gaudí studeert architectuur. Zijn moeder en broer sterven. Zijn vader verkoopt zijn grondbezit om de architectuurstudie van zijn zoon te kunnen betalen.	1898-1900	Bouw Casa Calvet
1878	Gaudí behaalt zijn architectuurdiploma. Hij maakt kennis met Eusebio Güell.	1900	Gaudí wint de prijs voor het beste bouwwerk van het jaar voor Casa Calvet. Het zal de enige prijs zijn die hij tijdens zijn leven krijgt.
1882	De bouw van de Sagrada Familia begint. Architect is Francesc de Paula del Villar i Lozano.	1900-1909	Bouw Bellesguard
1883	Gaudí wordt bouwmeester van de Sagrada Familia.	1900-1914	Bouw Park Güell
1883-1888	Bouw Casa Vicens	1904-1906	Bouw Casa Batlló
1884-1887	Bouw Finca Güell	1906-1910	Bouw Casa Milà
1886-1889	Bouw Palau Güell	1910	Gaudí tentoonstelling in Parijs
1888	Gaudí ontwerpt een paviljoen voor de Wereldtentoonstelling in Barcelona.	1918	Eusebio Güell, zijn belangrijkste opdrachtgever, sterft.
1888-1889	Bouw Colegio Teresiano	1926	Op 7 juni wordt Gaudí aangereden door een tram als hij op weg is naar de Sagrada Familia. Hij sterft drie dagen later aan zijn verwondingen. Op 12 juni wordt hij begraven in de crypte van de Sagrada Familia.
1892-1893	Gaudí maakt een buitenlandse reis, de enige in zijn leven. Hij bezoekt Tanger in Marokko in verband met een missiepost die hij daar zou ontwerpen. Het gebouw wordt nooit gerealiseerd.		

Websites met extra lesmateriaal:

http://www.hitchams.suffolk.sch.uk/ict_art/gaudi/
Gaudí en ICT: Maak van een foto van je eigen huis of school in gebouw in de stijl van Gaudí of ontwerp een hele Gaudí stad met behulp van Paint Shop Pro 8. Engelstalige site.

www.ontdekplek.nl
(Klik op 'Encyclopedoe' voor lesmateriaal)

<http://www.techniekbasisonderwijs.nl/home.php>
(Klik op lesmateriaal)

www.technika10.nl
(Techniek voor meisjes en ook voor jongens)

<http://www.lapedreraeducacio.org/>
Educatieve website bij La Pedrera, Casa Mila, Barcelona. Op deze educatieve site vind je onder andere achtergrond informatie over dit gebouw, de mogelijkheid om virtueel een maquette van alle kanten te bekijken, het gebouw gezien door de ogen van een bioloog en een virtuele wandeling. In Spaans en Engels.

www.kunsthall.nl
Praktische informatie over de Kunsthall, educatie en de tentoonstellingen.

architectuur een wanstaltiger product voortgebracht'. Hij vond Gaudí's ontwerpen een 'afschuwwekkend symptoom ener op de spits gedreven vorm-decadentie'. Surrealisten als Salvador Dalí waren echter enthousiast over de grillige vormen van Gaudí's gebouwen en foto's van bijvoorbeeld Park Güell sierden het surrealistische tijdschrift Minotaure. Daarbij ging het de surrealisten enkel om de sprookjesachtige uitstraling en niet om de constructie.

Maar ondanks de schijnbaar organische ornamentatie zijn die gebouwen van Gaudí niet willekeurig tot stand gekomen. Hij maakte vele gedetailleerde studies en besteedde veel tijd aan het berekenen van de krachtenvelden. Bovendien liet hij zich inspireren door de natuur. Vormen die hij daar aantrof, probeerde hij in zijn ontwerpen te laten terugkeren. Hij was er van overtuigd dat wat in de natuur kon bestaan, ook in de architectuur mogelijk moest zijn. En zo zien we daken die glooien als een blad, zuilen die gegroepeerd zijn als bomen in een bos en schelpvormige plafonds die de akoestiek perfectioneren.

Als een bouwmeester uit de Middeleeuwen omringde Gaudí zich met assistenten, talentvolle architecten die hij nauw betrok bij zijn ontwerpen. De beroemdste medewerkers, Josep Maria Jujol Gibert, Llorenç Matamala, Francesc Berenguer en Joan Matamala i Pinyol, hebben niet alleen samengewerkt met Gaudí, maar ook zelf belangrijke gebouwen, sculpturen en objecten ontworpen. Gaudí's invloed is dan ook groot geweest.

Jugendstil

De Jugendstil is ontstaan in reactie op de historiserende en conservatieve stijlen die tot dan toe de toon aangaven. Kunstenaars grepen vooral terug op kunststromingen uit het verleden, zoals de Gotiek en het Classicisme. De kunststijlen die op deze wijze ontstonden werden ook wel neostijlen genoemd (bv. neogotiek). De Jugendstil wilde met deze traditie breken door zich te richten op iets universeels. Zij richtte zich dan ook vooral op de natuur, op bloemen, planten, dieren en de mens. Deze realistische motieven werden vereenvoudigd zodat er decoratieve elementen ontstonden. De decoraties hebben vaak een geometrische vorm als basis. In sommige gevallen worden ze zo vaak herhaald dat ze het hele beeldvlak vullen. Het reclameaffiche voor Delftsche Slaolie van de Nederlandse Jugendstil-kunstenaar Jan Toorop is daar een goed voorbeeld van: de lange, golvende haren van twee vrouwen bedekken het hele oppervlak.

Binnen de Jugendstil zijn twee duidelijke stromingen te onderscheiden. Enerzijds zijn de asymmetrische, golvende lijnen in pasteltinten kenmerkend voor de Franse en Belgische stijl (denk bijvoorbeeld aan de Parijse metro-ingangen van Hector Guimard of aan de affiches van Alphonse Mucha), anderzijds kennen we de veel strakkere, gestileerde stijl in heldere kleuren van de Duitsers

en de Oostenrijkers (bv. Gustave Klimt).

Toch wilde beide stromingen hetzelfde doel bereiken. Alle kunsten moesten samenkomen in het dagelijks leven zodat de mens steeds weer, op elk moment, in aanraking zou komen met kunst. Men dacht in die tijd dat de mens daar beter van werd, want als men elke dag geconfronteerd zou worden met schoonheid en goedheid dan zou de wereld mooier en beter worden.

Kunstenaars probeerden die eenheid binnen de kunsten te bereiken door alles in en om het huis, dus ook alle gebruiksvoorwerpen – stoelen, tapijten, bestek, lampen en dergelijke – in dezelfde stijl te ontwerpen. Dit noemen we een Gesamtkunstwerk, een totaal kunstwerk. De huizen van Antoni Gaudí in Barcelona zijn daar een voorbeeld van: er is geen onderscheid meer tussen de hoge kunsten – schilderkunst, beeldhouwkunst en bouwkunst – en de lage kunsten – kunstnijverheid of toegepaste kunst. Ze vormen een geheel.

De vormgever

Zoals gezegd, Gaudí was meer dan “enkel” architect. Zoals meer architecten die actief waren aan het einde van de negentiende eeuw en in het begin van de twintigste eeuw, beperkte Gaudí zich niet alleen tot het ontwerpen van het gebouw. Ook de meubels, deuren en andere inrichtingsdetails nam hij voor zijn rekening. In Engeland hadden de kunstenaars van de Arts and Crafts beweging rond 1880 een belangrijke impuls gegeven voor het maken van een totaalconcept. Architecten wilden niet enkel een huls ontwerpen, maar tevens de aankleding van hun gebouwen voor hun rekening nemen. Ze ontwierpen alles: van behang tot vloerkleden en van meubels tot plafonnières. Hierdoor ontstond een eenheid. Gaudí past binnen deze traditie. Als vormgever heeft hij een grote rol gespeeld. Zijn deuren en meubels zijn ware kunstwerken, die uitblinken in vorm.

De toepassing van keramiek is kenmerkend voor Gaudí’s gebouwen. In Park Güell is dat haast vanzelfsprekend, maar de met keramische mozaïeken beklede gevel van Casa Batlló verbaast nog steeds. Er is wel geopperd dat Gaudí in de toepassing van keramiek beïnvloed is door de Moorse architectuur. Ook de gipsen decoraties van de Moren kunnen worden vergeleken met Gaudí’s plafonds van stucwerk. De meubels en deurklinken zijn opvallend organisch en verraden de invloed van de Jugendstil, of Modernista, zoals de stroming in Spanje werd genoemd. De zogenaamde ‘slaolie-stijl’ van de Jugendstil geven zijn meubels en deurklinken een grote sculpturale kwaliteit.

De deurklinken zijn ontstaan doordat Gaudí met zijn hand in een zachte materie kneep, waardoor vanzelf de ideale greep ontstond. De sculpturale kwaliteiten zien we ook terug op het dak van Casa Milà, waar de schoorstenen aan figuren doen denken.

Vormen uit verschillende culturen hebben hun neerslag gekregen in Gaudí’s ontwerpen. De Catalaanse architectuur, met de karakteristieke boogvormen, en grotten, heeft duidelijk sporen nagelaten in Gaudí’s ontwerpen.

.....

Iconografie

Dat voorstellingen op schilderijen vaak een diepere betekenis hebben, is algemeen bekend. Maar ook gebouwen vertellen soms een verhaal dat verder gaat dan de vorm of constructie. De bestudering van dit soort betekennissen wordt iconografie genoemd.

De bestudering van de iconografie van Gaudí’s gebouwen is de laatste jaren sterk toegenomen. Hierdoor weten we dat hij vaak verwijzingen naar de naam of familiegeschiedenis van de opdrachtgevers in zijn ontwerpen verwerkte.

In de gebouwen die Gaudí ontwierp voor Eusebio Güell, zijn beschermheer, zit veel symboliek. De betekenissen zijn vaak complex. Gaudí vermengde bestaande ideeën, bijvoorbeeld uit de literatuur, met een persoonlijke beeldtaal. Een sleutelrol speelt daarbij de positie die hij de familie Güell toekende. Hij zag Güell als een nieuwe Columbus, iemand die Barcelona roem en voorspoed zou brengen. De voorouders van Güell waren afkomstig uit Genua, de geboorteplaats van de grote ontdekkingsreiziger.

In Finca Güell, het landgoed van de familie, verwekte Gaudí verwijzingen naar Columbus. Inspiratie daarvoor vond hij in het beroemde gedicht

L’ Atlántida (1876) van Jacint Verdaguer. Deze streng gelovige dichter-kapelaan was in dienst van de zwager van Eusebio Güell, López y Brú. Het gedicht van Verdaguer verhaalt hoe Hercules de draak verslaat die de boom met de gouden appels in de tuin van de Hespériden bewaakt. Maar in het gedicht wordt ook over de ontdekking van Amerika geschreven. Hercules en Columbus spelen beide een belangrijke rol in het gedicht, omdat volgens Verdaguer de ontdekkingsreiziger geïnspireerd werd door de mythologische figuur. In het gedicht hoopt Columbus met zijn ontdekkingsstocht een nieuw Atlantis te vinden, waarmee Verdaguer doelt op de mythe van de verzonken stad uit de klassieke oudheid. Gaudí verwees expliciet naar het gedicht. Het drakenhek van Finca Güell is geplaatst voor de stallen die bekroond worden door een ijzeren boom met goudkleurige appels.

Ook in andere gebouwen die Gaudí ontwierp voor Güell wordt de vergelijking gemaakt met Columbus. Zo lijkt het erop dat Gaudí de echtgenote van Güell, Isabel López y Brú, vergelijkt met koningin Isabella van Castilië die de ontdekkingsreis van Columbus

financierde. Het is duidelijk dat Gaudí de vrouw van zijn opdrachtgever verheerlijkte.

Onderzoek heeft nieuw inzicht opgeleverd in de symboliek van Casa Milà. Het appartementencomplex heeft een verwarrende bijnaam: La Pedrera (de steengroeve).

Het gebouw zou volgens sommigen gebaseerd zijn op grotten. Maar recentelijk is een andere verklaring gegeven voor de vorm van het gebouw. De opdrachtgever Pere Milà i Camps was getrouwd met Rosario

Segimón. Haar eerste huwelijk met een eigenaar van cacaoplantages had haar een fortuin opgeleverd. Hoewel het pand vernoemd is naar Milà lijkt Gaudí met name geïnspireerd te zijn door Rosario. De structuur van Casa Milà zou dan ook gebaseerd zijn op de doorsneden van een cacaoboom, zoals die te zien zijn onder een microscoop. Het cellenpatroon van een cacaoboom doet denken aan de plattegrond van Gaudí’s meesterwerk.

.....

Sagrada Familia

De kerk Sagrada Familia waar Gaudí van 1883 tot aan zijn dood in 1926 aan werkte, wordt gezien als zijn levenswerk. Hij nam in 1883 de bouw over van Francesc de Paula del Villar. Deze collega-architect tekende in 1877 het oorspronkelijke neogotische ontwerp van de kerk en onder zijn leiding werd in 1882 de eerste steen gelegd. Een groot deel van de crypte is nog volgens het ontwerp van Villar gebouwd. Gaudí paste het ontwerp aan en ontwikkelde dat tijdens de voortgang van de bouw steeds verder.

De Sagrada is als basiliek ontworpen. De plattegrond heeft de vorm van een kruis.

Het hoofdschip moest 95 meter lang worden, het dwarsschip 60 meter. Dergelijke afmetingen maakten een bijzondere constructie noodzakelijk. Gaudí grijpt terug op de ervaring die hij in het Park Güell heeft opgedaan met paraboolbogen en scheve pilaren.

Het ontwerp voorzag in drie hoofd façades (Geboorte-, Passie- en Gloriegevel), omgeven met twaalf klokkentorens die de twaalf apostelen symboliseren. In de façades bevinden zich talrijke portalen die gedecoreerd zijn met bijbelse voorstellingen. De toppen van de meer dan 100 meter hoge torens hebben de vorm van een mijter en zijn met mozaïeken afgewerkt.

Toen Gaudí stierf was de crypte af en waren drie van de vier oostelijke torens en de oostelijke Geboortegevel grotendeels voltooid. De rest van de kerk bestond slechts als ontwerp en als gipsmodel. Inmiddels heeft men in de laatste dertig jaar volgens Gaudí’s ontwerp de westelijke Passiegevel en het grootste deel van het schip gebouwd. Het werk is echter nog steeds niet af.

Vergelijkbaar met zijn niet uitgevoerde Tanger-missieproject in Marokko zijn de woon- en kerkgemeenschap gegroepeerd rond de kerk. De plattegrond van de missiepost in Tanger vertoont overeenkomsten met die van de Keulse dom. Het lijkt overdreven dat er zo veel aandacht wordt besteed aan een ontwerp dat nooit is uitgevoerd en waarvan maar één tekening bekend is. Maar als we weten dat Gaudí de tekening altijd zorgvuldig heeft bewaard en ophing in zijn atelier bij de Sagrada Familia dan voelen we dat de missiepost een belangrijke inspiratiebron vormde. Aan het einde van de negentiende eeuw heerste er een ware kathedralencultus. In Keulen en Milaan werd de dom voltooid. In opera’s, romans en gedichten nemen monumentale kathedralen een belangrijke plaats in.

De Sagrada Familia is een uitzonderlijk bouwwerk. De constructie was zeer belangrijk. Bij kerkelijke architectuur was het licht, als symbool van God, van groot belang. Daarom besteedde Gaudí veel aandacht aan de plaatsing van de vensters, de wijze waarop het licht binnenviel en bezit nam van de ruimte. De vorm van de vensters en andere onderdelen van het gebouw werden er op aangepast.

De zogenaamde fysische eigenschappen van een gebouw – licht, geluid, vocht en temperatuur – heeft Gaudí een prominente plaats gegeven in zijn ontwerpen.

Het was voor hem niet alleen belangrijk hoe een gebouw er uit zag en hoe de bezoeker de ruimte ervaaarde, maar het was tevens van belang dat het er prettig verblijven was. Het moest er fijn ruiken, ’s zomers niet te warm zijn en geluid moest niet galmen. Daartoe bedacht hij constructies die de akoestiek en de ventilatie als ook de isolatie optimaliseerden.